

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Capvt tertium, continens res Origenis à Maximini primordijs ad Philippi
necem gestas

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

Quos in Graecis, Romanasque disciplinas vehementer incensos, injecto illis amore Philosophiae, à priori- A
 bus studiis ad divinaram rerum meditationem ut transirent, adhoritatus est. Iam vero manifestus est
 boni Hieronymi error, quem apertius etiam redarguit Gregorius ipse Thaumaturgus, B
 testis locuples, qui multo ante ad agnitionem veritatis venisse se profiteretur, quam ad Ori-
 genem accessisset. Redarguit & Gregorius Nyssenus, eumque ex variis & incertis Ethni-
 corum Philosophorum de Deo sententijs veri Dei notitiam hausisse testificatur. Mirum
 vero scripsisse Bedam literis institutos ab Origene Gregorium, & Athenodorum, impe-
 rante Gordiano: mirum quoque existimasse Casaubonum, diligentissimum certe virum,
 per annos ipsos octo Origeni operam dedisse Gregorium, vel Ispretis, vel inconsultis Eu-
 febio, & Hieronymo, qui quinquennium duntaxat assignant. Homini nempe valde alio-
 qui perspicaci imposuit locus iste Gregorij ipsius: ἀλλὰ ἡ οὐκ αἰτίας μοι χροῖται. ἔστι γὰρ, ὅτι B
 ἢ ἐν αὐτοῖς εἰπὼς π, ἢ γὰρ δόξαι πᾶσι μέγαν ἢ μικρὸν ἔλας τῆς χροῖται. ἔτι ἀπὸ ἡμετέρας οὐ ἰσθ
 γὰρ ἔστι ἢ λέγειται, ἢ π, δημοσία, πᾶσι μελετοῦ λόγος π, ἀγωνιστικοῦ ἀπαρχομένη, ἔτι μὴ ἔπ
 μαρτυροῦν τῶν ἀπὸ ἡμετέρας τῶν καλῶν εἰδοσοφίας ἀποασμαρτυροῦν Ab octo annis sermonem nullum
 vel scripsisse se vel recitasse agnoscit, neque quemquam recitantem audisse, praeterquam
 admirandos illos viros, verè Philosophiae amatores, condiscipulos nempe suos, Origenis
 itidem auditores. Minime vero se illos dicentes per octennium audisse significat, sed
 non alium quemquam per octennium audisse. Scribit Nicephorus Dionysium, eum qui
 Heraclæ & in Schola & in Episcopatu Alexandrino successor fuit, hoc tempore etiam
 Adamantio praecettore esse usum. Eusebius certe, quem unum hic videtur assecutus Ni-
 cephorus, Dionysium Alexandria Origenis auditorem fuisse docet; Caesarea vero fuisse C
 iudem, id vero apud eum nusquam reperias. At non docendo solum, sed scribendo etiam
 pro more suo publice professe in hoc Caesariensi secessu Origenes fatagebat: Isaia: quip-
 pe & Ezechielis vaticinia tunc commentarijs illustravit.

Greg. Thau-
 mat. in Non-
 cap. in Orig.
 Greg. Nyss.
 in vit. Gre-
 gorij Thaum.
 Beda De sex-
 ariat. mudi.
 in Gordiano.
 Casaub. in
 Not. ad Pa-
 neg. Gregorij
 Thaumatur-
 Greg. Thau-
 mat. in Paneg.

CAPVT TERTIVM.

I. Alexandro Severo succedit Maximinus. Sexta persecutio. II. Gregorius & Athe-
 nodorus Neocesaream repetunt. Origenes Caesaream Cappadociae ad Firmilianum confugit, D
 latet apud Iulianam, III. Hexapla inchoat, IV. Scribit librum De martyrio. V. Maxi-
 minus perit, succedit Gordianus. VI. Origenes iterum Athenas proficiscitur, Ambrosium
 obiter adit Nicomedia, Athenis absolvit Commentarios suos in Iohannem & in Ezechie-
 lem, alios inchoat in Canticum Cantic. VII. Caesaream Stratonis repetit, Commentarios
 in Canticum absolvit, Firmilianum iterum in disciplinam recipit, VIII. ad convincendam
 Berylli haeresim Bostram accersitur, in Palaestinam redit. IX. Obiit Gordianus, succedit Phi-
 lippus. X. Vtrum à Dionysio Alexandrino oppugnatus fuerit Origenes. XI. Origenes se-
 xagenario major scribit contra Celsum, in Matthaum, & in xij Prophetas; item immu- E
 meras Epistolas. XII. Vtrum Philippus Imperator fuerit Christianus. XIII. Homiliae suas
 tum primum excipi patitur Origenes, fidei suae professionem mittit ad Fabianum Papam,
 & alios Episcopos, XIV. Vocatur ad Concilium adversus Arabum haeresim, scribit ad-
 versus Hellesaitas, Apellitas profligat.

I. DVM his intentum animum habet Adamantius, caesus est cum Mammea matre
 Alexander Severus, post administratum annis tredecim singulari continentia &
 aequitate imperium. Sceleris auctor Maximinus, homo gente ac moribus barba- F
 rus, in demortui locum suffectus est; cui nec obtulisse mortem, & in ejus dignitatem in-
 volasse contentus, piam optimi Imperatoris familiam, & quoscumque caros dum esset in
 vivis habuerat, ferino ritu devexare aggressus est; ac Christianos potissimum. Quos cum
 esse fuisset passus Alexander, funditus delere Maximinus optavit. Bellum atrox itaque Ec-
 clesiae inferitur, neglectoque Christianorum vulgo, Sacerdotes morti ac supplicio desti-
 nantur, ut detractis columnis labefacta aedes corrueret. Id, vel ob unum maxime Origenem,
 consilij fuisse susceptum refert Orosius, & post eum Beda, Freculphus, & Marianus
 Scotus; idcirco, opinor, quod hujus praecipue pietate, scriptis, concionibus, & exemplo
 Christiana fides magnum jam incrementum accepisset, & porro captura videretur.
 II. Ingruenti periculo fuga se subduxit Origenes, cum paulo ante Gregorium, & Athe-
 nodorum post exactos in exhedris suis annos quinque in patriam redituros à se amisisset.
 Et tum

Oros. lib. 7
 cap. 19.
 Freculph.
 Chron. Tom
 2. lib. 3. c. 1
 Mar. Scot
 ad A. C. 359
 Beda De sex-
 ariat. b. in
 Maximino.

A Et tum ad Firmilianum Caesarea Cappadocia Episcopum, summa sibi necessitudine devinctum, tota cum Firmiliano invitante eum Cappadocia, fugisse certis rationibus ad credendum ducti sumus. Cum enim probaverimus supra in Quinta Persecutionis tempora fugam hanc cadere neutquam posse, superest ut ad Sextam quae fuit Maximini, vel ad Decianam referatur. Atqui Decius biennium non explevit in Imperio, diuque etiam, dum rerum potitus est, in vinculis fuit Origenes; cum toto biennio illic apud Iulianam latuerit, ut scriptum est à Palladio. Omnino igitur in Maximini Persecutionem incidit Caesariensis iste secessus. Firmilianum quoque cum rebus ipse suis consuleret (ad Ecclesiam quippe Praesides potissimum pertinebat periculum) alicubi latuisse, & cum Origene fortasse, credibile est, postquam securum ei apud Iulianam perugium assignavit. Hae abundans opibus, easque in Ecclesia commoda profundere solita, summa liberalitate hominem de Republica Christiana optime meritum complexa est; nec hospitio excepit solum, sed Bibliotheca etiam, quam instructissimam à Symmacho hereditario jure obtinebat.

III. Illic insigne Hexaplorum opus tum inchoasse Origenem existimo, maximam namque librorum supellestem, & Interpretationum praesertim Scripturae, quas in suos usus collegisse Symmachum verisimile est, cum ipse suam adornaret. Iam primam quidem eorum descriptionem animo praeformasse, cum versaretur Alexandria, nonnullasque ad id Scripturae interpretationes collegisse & contulisse significare videtur Eusebius; quas & magnis ipsum sumptibus redemisse ait Hieronymus; Caesarea vero Cappadocia serio manum operi admovisse puto, Tyri penitus absoluisse. Ex quo intelligitur Epiphanius ratio, Tyri ea elaborata fuisse testificantis, hoc est partim Tyri, partim in iis locis, in quibus moram fecit Origenes viginti octo annorum decursu, quos Tyri actus Epiphanius falso arbitratur. Hae à nobis tractabuntur inferius. Commode vero ad eam lucubrationem referri potest quod de se dicit Origenes apud Suidam, solum esse sibi, *ἐν ἡγεσίδι αὐτῶν τῶν ἑξήκοντα καὶ ἑπτὰ βιβλίων*, facile enim persuadeor successivis horis varia ipsam exemplaria simul contendisse, qui labor ad condenda Hexapla erat veluti *ὁδοποιΐα*.

Euseb. l. 6. Hist. cap. 16. Hieron. lib. 1. apol. in Rufin. c. 9. Epiph. Har. c. 3. De pond. & mens. c. 18. Suidas in Origene.

IV. Ambrosius interim jam supra nobis commemoratus, & Caesariensis Ecclesiae Presbyter Protocterus, flagrantem hac Persecutione comprehensi & in custodiam acti sunt. Quamvis autem ipsi per se Christi causam propugnarent viriliter, non mediocriter tamen utrumque confirmavit Origenes, misso aureo libello, quo ad martyrium eos est adhortatus. Librum hunc igitur in Caesariensi latibulo scriptum fuisse merito videmur conijcere: quo vero destinatus fuerit, seu quibus in locis tori fuerint Ambrosius & Protocterus, id conjectura assequi facile non est. Sic eos alloquitur Origenes in eo, de quo quaerimus, libello: *παύλας ἰδίῳ λόγῳ, εἰ καὶ αὐτῶν ἰδιωτικῶν ἐν φησὶν. νῦν δὲ, οἱ καὶ αὐτῶν ἀντιπάλῳ ἐν γερμανίᾳ*. Dicit quidem Paulus: Si (secundum hominem) ad hostias pugnavi Ephesi: Nos autem: Si (secundum hominem) interfectus sum in Germania. Loqui Origenem ex Ambrosij, & Protocteti persona manifestum est: nullum ipse siquidem hoc tempore discrimen adiit. Quid sit autem Germania illa, magna dijudicatio est. Addubitat Ortelius

E annon Germania sit Germanopolis, quam in Paphlagonum mediterraneis collocat Ptolemaeus; Germanopolim autem eandem esse suspicatur ac Germanicopolim Plinij, in Bithynia ad mare sitam. Falli illum tam scio, quam scio me vivere. Catena vetus Graeca in Evangelia laudat Severum Antiochenum in Opere ad Thomam Germaniam Episcopum. Hinc aliquis conjecerit eam esse Germanicam quae Euphratesis urbs est Archiepiscopalis, Antiochena subdita Ecclesiae. At Germania metropolis est, Constantinopolitana Ecclesiae subiecta, ordine 68. juxta Dispositionem Leonis Philosophi quae Iuris Graecoromani collectioni Leucaniana inserta est, & ad calcem libri De officijs Constantinopoleos Georgij Codini est adtexta. In altera vero Palaeologi Dispositione, qua priorem hanc excipit in eodem Codini libro, sic habetur: *ὁ γερμανίος καὶ ἐστὶν ἡ ἐν τῇ Συροποντικῇ*

Ptolem. Geogr. lib. 5. cap. 6. Plin. lib. 5. cap. 32.

Iur. Graecor. Tom. 1. l. 2.

F Hinc apparet legendum *γερμανίαν*, atque idem esse Germia ac Germaniam. Germia autem in Galatia secunda seu Salutari constituunt Notitiae veteres, & inter Archiepiscopatus *ἐν Γερμανίᾳ* referunt. Sed his repugnat eadem Leonis Dispositio; nam postquam Metropoles, & in ijs Germaniam recensuit, subjungit Archiepiscopatus, & inter eos Germiis secundum locum assignat. Quid igitur statuam, non habeo: suum unicuique relinquo iudicium, satius ducens silere in re incerta, quam vanas & futiles conjecturas proponere. Quod si integra superesset illa Leonis *Notitia*, nec extrema sui parte fuisset mutilata, in qua unicuique Metropoli attributa Diceceses recensebantur, Germaniae situm facile cognosceremus. Atque haec haecenus.

V. Origenes in Iulianae Bibliotheca tamdiu videtur delituisse quoad vixit Maximinus. Is demum ad Aquileiam per militarem tumultum cum filio perit, anno imperij tertio:

quo recidunt variæ eorum sententiæ, quorum alij per biennium, per triennium alij, teste A
Inl. Capiti
in Maximo
2. b.
 Iulio Capitolino, Maximinum imperasse volunt. Maximino successit Gordianus. Annus
 Christi tunc agebatur 237, Origenis 52, Romanam Ecclesiam regebat Fabianus, in lo-
 cum Anteri successus, qui Pontianum exceperat, cum uterque in Maximini persecutione
 tolerasset martyrium; postquam hic sexennium circiter, mensem ille admodum unum
 suum Pontificatum tenuit.

VI. Nos illis temporibus alteram Origenis Atheniensem peregrinationem assignari
 posse censuimus. At cum Casarea Cappadocia discederet, Nicomediam obiter adisse
 probabile est, visendi Ambrosij causa, qui impiorum vinculis elapsus, moram in ea urbe
 cum Marcella conjugæ ac liberis faciebat: (liberos quippe, conjugem, fratres, ac sorores
 habuit Ambrosius: obiit autem superflite Origene, vitioque ipsi à multis datum narrat B
Hieronym.
de scrip.
Eclesia. 67.
 Hieronymus, quod amici senis, & pauperis moriens non sit recordatus) Hinc eruditam
 illam ad Africanum dedit Epistolam, qua Susannæ historiam frustra ab eo impugnatam
 confirmat, suamque ei fidem & auctoritatem asserit. Atheniensis itineris ignoratur causa:
 illud scimus, optimis eum, quamdiu in hac urbe agitavit, exercitationibus orium suum
 consumuisse, nam inceptos in Ezechielem Commentarios absolvit, (quod anno sexage-
 simo factum Erasmus arbitratur ex Suida, auctore nullius pretij, qui ex Eusebij panis
 prius Origenis elogium, in quo scriptum hoc extat, perturbate & incomposte consuit)
 & Canticum Canticorum expositionibus illustrare instituit: quarum quinque Tomos in
 ea elaboravit sede; reliquos totidem Casarea Stratonis confecit. Circa hanc quoque tem-
 pestatem jampridem inchoatis in Iohannem Commentariis finem imposuisse verisimile C
 est, ut infra ostendamus. Annum tempus Atheniensi huic more tribuit Halloxius, nec con-
 tradico; liceat modo unicumque iudicium aliud ex re capienti dissentire.

VII. Pristinam itaque sedem, Casaream Stratonis longo post tempore Origenes repe-
 tit, atque ibi susceptum Commentariorum in Canticum opus ad exitum duxit. Falluntur
 autem Magdeburgenses, cum aiunt scripsisse Suidam Origenem annum ætatis suæ egisse
 sexagesimum, eum ea Commentaria exararet: tale enim quiddam apud Suidam nus-
 quam reperias. Est apud Hieronymum venisse Firmilianum Casarea Cappadocia Epif-
 scopum ad Origenem, per causam locorum sanctorum, ut apud eum maiorem Scripture
 sancta compararet notitiam, eum ipsum antea in Cappadocia diu secum habuisset. At
 Gregorius Nyssenus in Origenis disciplinam receptum fuisse narrat cum Gregorio Thau-
 maturgo Firmilianum, Patricium Cappadocem, nondum Episcopum. Bis itaque Origeni
 erudendum sese tradiderit Firmilianus; primum antequam Ecclesie, atque adeo Christo
 nomen dedisset; iterum, postquam ex altero Atheniensi itinere Casaream Stratonis re-
 versus est. Rem autem ita narrat Eusebius, ut à neutro dissentiat.

VIII. Eruditione per idem tempus & ingenio florens Beryllus Bostrenorum Episco-
 pus in heresim lapsus est; eum Christum, antequam humano sese illigaret corpori, nihil ha-
 buisse proprium, sed Deum divinitate paternam tantum, non propria ac sua fuisse doceret.
 Quam heresim deinde instauravit ac propugnavit Sabellius. Episcopos adversum se com-
 plares Beryllus nefario dogmate conceivit. Bostram illi in Synodum eorum, multisque
 hominem velitationibus adoruntur. Id cum parum procederet, ad expugnandam ho-
 minis perveraciam accersitus est Origenes. in ejus quippe peritia omnia sibi proclivia fore
 sperabant omnes, & ejus consilijs acquiescebant. Frequentibus illi adversum Hæreticos
 & Iudæos disputationibus iam ante exercitus, Beryllum summa humanitate, ac dexteritate
 aggressus est, variisque super ejus doctrina habitis sermonibus, deprehensum tandem er-
 rorem argumentis ita coarguit, ut eum penitus ejuraret Beryllus, seseque bonæ menti
 restitui pateretur. Qua re ex voto confecta in Palestinam sine mora Origenes se recepit.
 Neque sane tanti beneficii memoriam, qui fuit hominis candor, apud Origenes se recepit.
 extabescere passus est Beryllus; sed eam sequentibus deinde annis recoluit, & scriptis ad
 Origenem Epistolis testatus est. Hæc cum Synodi Aëtis, aliisque huius viri monumentis
 multo post servata & doctorum lætione usurpata sunt, sed temporis demum vetustate in-
 tercederunt.

IX. Annus Christi 244, qui fuit Origenis 59, Gordiano sextum iam annum impe-
 ranti feralis fuit; nam postquam eius locum per summam perfidiam invasit Philippus, vi-
 tam ei statim pari scelere exhaustit. Sed concepta facinora poenitentia emendasse, & ad
 Christi quoque partes transisse Historici quidam Christiani, uti mox dicturi sumus, prodi-
 derunt. Vitæ est, tertium iam imperij eo agente annum Ecclesie Alexandrinæ administra-
 tionem cepisset Dionysius ille, quem Alexandria Origenes præceptis olim informave-
 rat, mortuo Heracla Origenis & ipso discipulo, postquam Alexandrinum Episcopatum per
 multos annos tenuit. Annorum octodecim numerum desinit Eusebius in Chronico, sex-
 decim in Historia: verum pro *in epistola*, aliqua exemplaria prætulisse *in dicitur*, vel ita certe

A legisse Interpretes aliquos, ex iis liquet quæ in id argumentum scripsit Baronius. Errorẽ ipse in numerum hunc irrepsisse vidit, & ex Eusebio quatuordecim saltem annis in Alexandria cathedra Heraclam sedisse conclusit. Plane verum est totis quindecim sedisse annis, nam ab anno Alexandri decimo, quo anno ponimus acquiescisse Demetrium, ad Philippi tertium, pleni quindecim anni intercedunt. Dicendum ergo quindecim in Pontificatu traductis annis, decimo sexto Heraclam naturam concessisse. Ita intelligendum puto Eusebium: atque si recte conijcimus, eo ipso anno Demetrius obierit, quo Origenes Ægyptum reliquit. Hinc quoque manifestus Nicephori error, qui post decimum tertium Episcopatus annum Imperante Gordiano Heraclam decessisse scribit. At Scaliger hic memoria lapsus contendit Eusebium, ejusque adharet Chronico, quod anno Philippi quinto Episcopatum Alexandrinum à Dionysio initum fuisse docet. Id ex constanti duntaxat Codicum consensu probat, qui sic habent. Futile argumentum: quasi non Historiæ Eusebianæ Codices tertio Philippi anno constanter quoque id assignent. Certe si ex Eusebij Chronico castiganda est ejus Historia, sextentis castigetur locis, in quibus dissentiunt. Vel in hoc Heraclæ annorum *ἑξακοσίων* initium ejus Episcopatus confert Chronicon in annum Alexandri nonum; exitum Origenis ex Alexandria in undecimum; cum exitui Origenis annum Alexandri decimum adscribat Historia, & post ejusdem exitum decessisse Demetrium significet, cum cui Heraclæ successit.

X. Baronius ad annum 248. N. 1, Origeni in omnibus Heraclam fuisse scribit, atque ideo post Demetrii mortem concitas adversus eum turbas penitus fuisse consopitas; Dionysium vero Heraclæ successorem Origeni insensissimum se præbuisse. Supra demonstratum à nobis est testimonio Gennadij, Petri Alexandrini, Epistolæ Synodice Ægyptiorum Præsulum; & Photij, non aliter in Origenem animatum fuisse Heraclam, ac decessorem ipsius Demetrium; Causam vero cur eundem à Dionysio oppugnatum crederet Baronius, siue ex auctoritate, siue ex verisimilitudine petitam addere debuit; quæ certe nulla est. Merito itaque hanc ejus opinionem repudiavit Halloxius, & Origenem, quoad vixit, summopere à Dionysio observatum, & post mortem etiam laudatum fuisse contendit; quod & nos infra ostendemus.

XI. Cæterum sexagenario jam major Origenes haud segnus rerum divinarum satagebat, neque ullum fere intermitebat diem; quin vel ad populum de Deo verba faceret vel scriberet, vel legeret, vel colloqueretur. Testes sunt omni sacræ eruditionis fruge referti libri contra Celsum, quibus Epicurei Sophistæ petulantiam Ambrosij suavis contudit, (quoque Gordiano imperante scriptos falso Marianus Scotus existimavit, & quorum lueurationem ad annum 237 perperam retulit David Blondellus, summopere licet, in re præsertim Chronologica, cautus & diligens; atque ita toto aberravit decennio, quippe qui obitum Origenis anno 256 assignasset) testes docti in Matthæum, & in Prophetas XII Commentarij, testes innumera ad varios scriptæ Epistolæ, quas plusquam centum undecunque nactas collegerat atate sua Eusebius, & in libros digesserat. Illas annorum series consumpsit.

XII. Atque utinam vel duæ illæ superessent epistolæ, quas ad Philippum Imperatorem, ejusque uxorem Severam Augustam scripsit. Hinc certo conijci posset, verene Christo adhaerint, quemadmodum ab Auctoribus Christianis proditum est: an à Christianis partibus fuerint alieni; quod persuadet Ethnorum Auctorum de nova ab iis suscepta religione silentium; & multorum præterea tum Christianorum, tum Ethnorum consensus, à quibus primus inter Imperatores Christum professos Constantinus celebratur. Ego quidem magnorum virorum sententiis meum quoque judicium, quando me res id admonet, interponam. Si publice Christianorum fidem professus fuisset Philippus, verisimile utique non est tacituros id fuisse Ethnicos Scriptores, futuramque rei hujus, sicut fuit, obscuram famam & incertam. Nec multo verisimilius est, si Christianus non fuisset, id proditum Eusebium, temporibus illis proximum, cum utramque eum ad Philippum & Severam ab Origene scriptam Epistolam vidisse constet, quam non paucis post Eusebium annis vidisse quoque Vineentium Lirinensem solenterprehendit Baronius. Sic igitur sentio, Christi sacris à Fabiano Papa initiatum fuisse Philippum, sed occulte, idque clam Ethnicos habuisse, ne quid inde res suæ detrimenti caperent, quas pristinae religionis ejurata fama forsitan conturbasset. Hinc ab Ethnicis Scriptoribus tacitum illud est, à Christianis celebratum. Quod autem ex Eusebio objici potest; publice eum in Ecclesiam ab Episcopo (is fuit Babylas) admissum, precationum participem fuisse factum, postquam crimina confessus in pœnitentium ordinem redactus est; id sane animadvertendum est ex incerta auditione Eusebium retulisse. Antiochiæ præterea contigisse fertur illud, ubi florebant res Christianorum, quibus tum præerat Episcopus Babylas; in extremis videlicet Romanæ ditiois oris, procul à Romanorum conspectu, quos præ cæteris ejusmodi facinus poterat

commovere. Huc accedit in medio Christianorum cœtu, confcio cum paucis Episcopo, A
 Imperatorem facile deliterere potuisse, mutata velle, & imperatoris insignibus detractis.
 Sub ipsa porro imperij sui initia Christi doctrinam amplexum fuisse Philippum ex eo li-
 quet, quod in cœtum Christianorum jam creatus Imperator recipi postularerit Antio-
 chia, quo nonnisi post arreptum recens imperium sese usquam contulit. Quæcunque au-
 tem adversus hanc sententiam argumenta profert Baronius, ut postremis imperij annis
 Christo nomen Philippum dedisse probet, ex ijs qua diximus facile refelluntur. Cadunt
 itidem pronuntiata in eam rem à Scaligero *υπερτα δεξα*. sic enim effata ejus appello, qui-
 bus Philippum ab Ecclesia segregat, veterumque Christianorum auctoritatem proculcat,
 uno hoc nixus argumento, quod injuriam Christo faciunt, qui hominem nequam, & Do-
 mini sui interfectorem, Christiani ausi sunt dicere. Ac si nulli inter Christianos scelesti re-
 periantur: ac si nequissimi non fuerint Imperatores quidam Christiani. Præterea nondum B
 Christianum fuisse Philippum docuimus, cum flagitia hæc admisit. Nec mihi magis Petri
 Halloxij probatur conjectura; cum Origenem ex eo jam tempore quo Arabiam petiverat,
 Philippo Imperatori, ut pote Arabi, & Bostris nato, fuisse cognitum suspicatur. A pue-
 ro siquidem relicto patrio solo in militiam profectus creditur Philippus. Et ut nondum
 patria excessisset, quonam argumento probari potest hominem obscuro loco natum, &
 fortuna tenuis, in notitiam Origenis venisse, viri magnis de rebus ad hæc loca missi, &
 gravissimis negotiis distracti? Quid est hariolari, si hoc non est? Minime autem omnium
 audiendus vir eruditus qui in Annotationibus ad Nicephorum Fabiano Papæ tribuit,
 quod uno consensu Leontius Anzochenus, Chrysofomus, & ex Leontio Chronici Alex-
 andrini Auctor Babylæ tribuerunt. Non jam disputo verumne sit quod conjeclat Baro-
 nius Philippum Augustum cum Philippo Augustali Ægypti Præfecto confundi: hic certe C
 locum, uti fatetur ipse, habere id neutiquam potest; non idcirco tantum, quod duas illas
 Origenis Epistolas viderat Eusebius; sed multo magis quod imperante Severo martyrio
 coniuuatus sit Philippus ille Augustalis Præfectus; ab Eusebio autem memoratum Phi-
 lippi Augusti facinus, ipso jam imperium adepto editum sit. Extat hinc etiam meritone
 scripserit Pomponius Latus, Philippum, ut scelera tegetet, cultum Christiani nominis si-
 mulasse. Sed revertamur ad propositum.

Bar. ad A.
 146 N. 23.
 Scalig. A.
 Inadv. in
 thron. Esf.
 ad A. 226.

Hallox. lib.
 1. cap. 18.

Nicoph. lib.
 5. cap. 25.

XIII. Hac primum tempestate Homilias suas, quas fere quotidie in Ecclesia habebat ex
 tempore, à Notariis inter concionandum excipi passus est Origenes, quod antea nunquam D
 fieri permiserat. Hinc nomen ejus magis magisque celebrabatur in dies, sed ita tamen ut
 summa afficeretur admiratione à plurimis; à nonnullis, ut varij esse solent hominum fen-
 sus, infamaretur. Ansam præcipue dabant reprehensionibus erudita quidem, non satis ta-
 men meditate scripta opera, & in secretos fere elaborata usus, ac incaute tamen vulgata.
 Opportuna hæc erant sinistris Hæreticorum interpretationibus, & sæpe vel ad constandam
 Origeni invidiam, eumque falsis criminibus circumveniendum, vel ad quarendum nefari-
 is dogmatibus splendidum patrocinium adulterabantur. Cui malo ut occurreret, seque
 hac suspitione evolveret, consultam fore ratus est suam de Deo, rebusque divinis senten-
 tiam missis ad Fabianum Papam, aliosque Antistites Epistolis profiteri, & si quid scribendo
 peccaverat, matura pœnitentia emendare. Causas autem temeritatis retulit in Ambro- E
 sium, quod secreto edita in publicum protulisset. Grauem hic Eusebio dicam impingit Ba-
 ronius, quod repudiatam hanc à Fabiano Professionem fidei, & ipsum ad causam dicen-
 dam accitum fuisse Romam Origenem dolo malo reticuerit: sed jam supra ab hac Baro-
 nij calumnia Eusebium vindicavimus: nam quid hac Professione factum sit incertum est,
 & admodum semel Romam ivisse Origenem certissimum est.

Bar. ad A.
 148. N. 1.

XIV. At nondum etiam Adamantius vacationem à laboribus habuit. Exorta
 quippe nova apud Arabes hæresi, qua animam statim à morte cum corporibus ex-
 tingui, atque itidem cum corporibus in extrema die excitatum iri scisebat, coactum sta-
 tim est frequens Concilium, ad idque accitus Origenes Hæreticos rationum suarum
 momentis convictos & oppressos ad meliorem mentem traduxit. Pari quoque felicitate Hæ-
 cesaitarum doctrinam, à Papiæ Achaia Presbytero olim cum primum oriretur expugna-
 tam, tunc renascentem denovo, non congressionibus & colloquiis, sed scriptis contudit. F
 Auctor Theodoretus, qui hæc habet: *Ἐ τῶν τῆς αἰρέσεως οὐκ ὀρθῶς συνιγοῦσαν ἀληθείας.*
συνεστῆθη σὺ δὲ ἄνωπιν ἀλλοθισθῆναι, ἐξ ἀπιστίας τῆς σαρκατικῆς ὀρθοῦς. Legendum fortasse, *συν-*
εστῆθη sic enim de eadem re Nicephorus: *Ἐ τῶν τῆς ἀληθείας ἐξ ἀπιστίας τῆς σαρκα-*
τικῆς ὀρθοῦς αἰρέσεως. ὁ δὲ ὀρθῶς ἢ τῆς κατ' αὐτῆς ἀληθείας ἡρώδης. Quamquam nihil affirmo: nam
 Nicephori auctoritati parum tribuo. Geminam hanc ab Origene victoriam dolo malo re-
 ticuit Georgius Syncellus, Græcorum omnium morem in fuggillando Origene secutus.
 Nec absurdum fortasse fuerit iisdem conjungere temporibus Apellitarum profligationem,
 quos per Orientem grassantes coercuit Origenes, & per singulas quasque urbes insectatus
 concionibus repressit.

Theodoret.
 Her. Feb.
 lib. 2. cap. 8.
 Nicoph. lib.
 5. cap. 24.